

MÖTET

Maxida Märak - sångerska och skådespelare

”Jag kan bli helt förfärad över hur folk lever sina liv”

Maxida Märak har gått in i ett nytt skede i livet och beskriver sig som mer mentalt stabil än någonsin. När världen brinner väljer hon ljuset för att inte låta den mörka sidan vinna - något som lyser igenom på hennes nya album där Sápmi spelar huvudrollen. - ”Anekdot” är det mest samiska jag har gjort.

Det är bråda dagar för Maxida Märak. Hon har lämnat snön i Jokkmokk för våren i Stockholm, där hon ska repa in sitt nya album och den efterföljande turnén med en enligt henne ”spektakulär scenshow”. I mitten av april smäller det - då släpps hennes livs andra album ”Anekdot”. - Jag har skapat massor av musik, men det här är bara mitt andra album. Jag har känt att om jag ska släppa ett till album måste det bli det bästa jag har gjort och det har jag känt först nu, säger hon.

Precis som i Maxida Märaks tidigare musik spelar Sápmi en stor roll på det nya albumet. Parallellt med - eller tack vare - musiken har hon även gjort sig känd som aktivist för samernas rätt till sitt eget land, för sin rätt till ett värdigt liv samt som klimataktivist. Det engagemang lyser starkt igenom även på det nya albumet.

- Det finns inte ett spår som inte är knutet till Sápmi på ett eller annat sätt. Mycket är kärleksförklaringar till var jag kommer ifrån, till min by, till de äldre. Kombinerat med stora, feta tracks för att det ska bli roligt och vackert. Jag vill att folk ska känna att det glittrar.

”New age-flum och transkurer”

Att albumet heter ”Anekdot” beror på att hon berättar historier. Eller, de kan upplevas som historier för oss men är i högsta grad verkliga för samerna, berättar Maxida Märak. Det handlar bland annat om den samiska tron på saker och händelser som inte alltid kan eller måste förklaras. Den innebär en trost när det blåser i världen.

- Det kan låta som sagor, men för oss är det verklighet. Lever man under våra förhållanden är man en galning om man inte är öppen för det oförklarliga. Det är galenskap att tro att vi vet allt, men tyvärr har dagens moderna människa ett behov av att slå hål på allt det vackra. Jag har insett vilket privilegium det är att få vandra i dessa olika världar.

När jag frågar om det är ett spirituellt album slår hon dock bakut.

- Det handlar inte om det. Det är vår norm. Jag är stark motståndare till new age-flum, trumkurer och folk som åker iväg och tror de ska finna sig själv genom att prova ayahuasca. Det är inte så det fungerar.

Orden rinner ur Maxida Märak och hon talar passionerat om hur hon har samplat allt från tjäder och ripa till en person som inventerar björnar.

- Jag vet att det låter som en klyscha, men det är förlösande att skapa musik. Livet består av olika stadier som man formas i och omsår skinn. Man tror att man har landat när man är 27 år, men nej nej, så är det inte. För första gången kan jag känna ”har jag verkligen gått en hel dag utan att känna ångest för läget i världen?”

Kallar sig inte klimataktivist

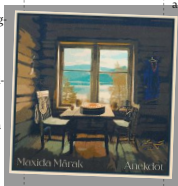
Den mer mogna Maxida Märak har dock inte övergivit sin aktivistiska ådra. Den har bara, likt musiken, omsat skinn. Fast själv brukar hon inte kalla sig klimataktivist eftersom hon menar att hon bara utgår från det som är normen för henne. Det gäller för övrigt alla i bandet och i hennes team också, säger hon. - Det finns ingen som åker så mycket tåg som jag och det finns inte en chans att vi skulle tumma på vår miljömedvetenhet. Jag kan bli helt förfärad över hur folk lever sina liv, hur lite konsekvenstänk de har. Jag skulle inte kunna titta mitt barn i ögonen om jag till exempel höll på och flyga mellan Stockholm och Göteborg.

Hon är medveten om att hon kan låta hög-färdig när hon säger att hon bara omger sig med folk med hög moral att leva som man lär, men säger samtidigt att det inte finns något annat alternativ. Maxida Märak beskriver sig som extremt driven av sitt samvete och hon lärde sig tidigt i livet att det bästa sättet att bli kvitt dåligt samvete var att leva i linje med sina värderingar. Hon har svårt att förstå hur det inte kan vara fler som står upp för odesfrågor likt klimatet.

- Jag fattar inte! Är det så att folk faktiskt tror att klimatkrisen är hittepå eller är de bara så otroligt själviska? Vad är det som

Maxida Märak

- Alder: 35 år.
- Bor: Jokkmokk.
- Karriär: Syntes först i SVT-programmet Sápmi sessions 2014. Slog igenom för allmänheten i dokumentärserien Sápmi sisters med syskonet Timimie Märak 2015. Har arbetat som skådespelare för bland annat Sveriges Radio och Giron sámi teatne. 2015 var hon sommarvärd för Sommar i P1. Har släppt flera EP-s samt egna albumet ”Utopi” (2019). 2021 medverkade hon i TV4:s ”Så mycket bättre”.
- Aktuell: Med albumet ”Anekdot” och efterföljande turné.

I Maxida Märaks nya album ”Anekdot” spelar Sápmi en stor roll.

inte går in? Självklart måste vi bli fler, men jag förstår inte vad som krävs för att fler ska ta ställning.

Efter att år 2021 ha läst in en ljudnovell för Spotify om klimatkrisen och hur världen kommer att se ut om bara några år blev det tydligare för henne vad som stod på spel.

- Det handlar inte om att vi kommer att ha palmer i Årstaviken, utan om bristen på vatten och mat, om massflykt av fattiga och om rika flyktingar som kommer att köpa upp de delar av världen som fortfarande går att bo i så att vi andra inte har någonstans att ta vägen.

Hon drar en slinga av håret bakom örat och frågar mig om hon får vara brutalt ärlig.

- Jag tror inte att människan kan vända det här. Den utveckling vi har satt igång är mer än vad vi kan hantera. När den här världen är kaos kommer jag att fly upp till fjälls.

Väljer sina strider

Men inte ens där kan hon vara säker på att ha kommit undan. Hon är fortfarande livrädd att förlora allt, att nuvarande politik ska innebära att kapitalisterna kan ta allt ifrån henne, ifrån samerna.

- Vetskapen om att de kan ta mitt hem, att jag till slut inte har någon stans att fly, är skräck. Då har jag ingenstans kvar i den här världen.

Men Maxida Märak tänker inte lägga sig ner och dö innan hon har gjort vad hon kan med sin tid på jorden. När allt brinner anser hon att det är som alla viktigast att vara stabil och försöka bli så lycklig som möjligt. Hon beskriver sig som en tänkare, säger att hon aldrig är sur och menar att hon har ”noll drama i sig”. Tyvärr är drama ofta en bieffekt när man står upp för det man tror på.

- Man måste välja sina strider. Jag är inte ute och vevar i sociala medier om ett ex som är dum eller folk som är ovänner, det är bara så dumt. Men jag kommenterar gärna Ulf Kristerssons samarbete med SD. Då är det vär det för jag vet att mitt samvete kommer att vara rent.

IZABELLA ROSENGREN

”Jag tror inte att människan kan vända det här.”

Maxida Märak har bland annat samplat tjäder, ripa, en bäck och en man som inventerar björnar på albumet ”Anekdot”. BILD: FRITZ DOLLNER